

Hedendaagse Chinese poëzie

Ook zonder grootse festivals neemt de belangstelling voor kunst uit het huidige China toe. Bij film en beeldende kunst is de culturele drempel vrij gemakkelijk te overwinnen, voor literatuur ligt dat moeilijker. Een boek als *Spiegel van de klassieke Chinese poëzie* van W.L. Idema vindt nog steeds een vrij grote schare lezers. Hedendaagse literatuur wordt slechts sporadisch vertaald, en vaak bij kleine uitgeverijen. Een roemrijke uitzondering was het tijdschrift *Het trage vuur*, dat helaas is opgehouden te verschijnen. De gelegenheidsuitgave *Wanneer hij dit schrijven van een heel leven heeft voltooid* die verscheen in het kader van Europalia China, ingeleid door Ige Vanwalle en samengesteld door de redactie van dat tijdschrift, is ongewild de zwanenzang ervan. Zonder representatief te willen zijn, stelt het boekje vijf hedendaagse dichters voor, telkens met vijf gedichten in het Chinees en in Nederlandse vertaling. Elke dichter wordt met een korte schets van leven en werk ingeleid. De oudste dichter, Ye Yanbin (geb. 1948) werd naar voren geschoven door de Chinese schrijversbond. Zijn poëzie speelt met de voorstelling die westerlingen van zijn land hebben, maar komt nogal braaf over. Dichterlijk sterker is het werk van Wang Jiabin (1957) van wie vooral het aforistische poëtische proza overtuigt. “Hartstochtelijk de bomen en de stenen liefhebben: de uiterste grens van alle moraliteit.” Zijn werk is autobiografisch gekleurd. Het overpeinst de kindertijd en het ouder worden zonder zweem van sentimentaliteit. De meest experimentele dichter van de vijf is Yan Jun (1973), wiens uit elkaar spattende dagboekachtige notities een navrant levensgevoel vertolken.

Als de wijn in de Bijbel worden de beste dichters voor het einde bewaard. De ‘poeta doctus’ Shu Cai (1965), die zelf ook moeilijke Franse poëzie heeft vertaald, zet zijn aandacht voor taalstructuur om in vindingrijke variaties, bv. op de uitdrukking ‘omhoog getild’ of de zin ‘Elke dag moeten we zien’. Nog knapper vind ik ‘Madian brug’, waarin hij het dreigend gevaar op, bij en onder een brug nuchter opsommend en niet zonder ironie registreert. De revelatie van de bloemlezing is de dichteres Lan Lan (1967). Met welgekozen planten- en dierennamen lijkt ze een sprookjesachtige sfeer op te roepen en op die manier aan te sluiten bij de oude traditie van Chinese natuurlyriek en berustende levenswijsheid. Kleine ontregelingen, waar je bijna overheen leest, stellen echter midden in de idylle het wrange van lijden en dood aanwezig, zoals in het gedicht ‘Wind’: “De wind blaast iets uit zijn lichaam. [...] De wind blaast zijn ingewanden weg, de horizon van familie. / Beetje bij beetje leegt de wind hem. / Hij verandert in zandkorrels, een hoopje poeder. / De wind laat hem eeuwig verder leven –“ Of de gedichten goed vertaald zijn, kan ik niet beoordelen. Hier en daar bevatten de vertalingen een foutje tegen het Nederlands: naar ‘de ring’ wordt met ‘het’ verwezen, in de passus waar de titel uit is gelicht ontbreekt het hulpwerkwoord. In elk geval maakt het boekje

nieuwsgierig naar meer werk van de beste drie dichters.

Tegelijk met deze bloemlezing ter gelegenheid van Europalia China verscheen bij uitgeverij Zegwerk een ruime keuze van twintig gedichten uit het werk van een andere hedendaagse Chinese dichteres, Yin Lichuan (geb. 1973), van wie eerder de roman *Fucker* in het Nederlands is vertaald (Vassalucci, 2004). Yin maakt deel uit van het dichterscollectief Het Onderlijf dat actief is op het internet en een gelijknamig tijdschrift uitgeeft. Ondanks de provocerende naam, schrijven de leden van het collectief niet alleen maar over seks, al hebben sommige leden een wilde reputatie. De titel *Rozen en jeuk* wijst als in een oxymoron op het samenbrengen van elementen die meestal netjes gescheiden worden gehouden: de idealistische en romantische verwachtingen en gevoelens die mensen over relaties koesteren tegenover de ontluisterende en laag-bij-de-grondse realiteit van alledag. Yin lijkt behoorlijk pessimistisch over relaties, ook over de families die eruit voortkomen. Ontrouw, vervreemding, materiële ellende, botheid en schijnheiligheid – onderwerpen waar veel poëzie, hoe ‘modern’ ze zich ook voordoet, graag een wijde boog om maakt – worden in haar gedichten scherp gefocust. Yins stijl is overwegend parlando, spreektaal die past bij de veelal alledaagse onderwerpen. Wie hierbij aan onze nieuw-realistische poëzie denkt, beseft meteen hoe halfzacht en escapistisch die laatste meestal gebleven is. Alleen al de titels en beginregels wijzen op grote verschillen: ‘Welke oude vrouw wil je later worden’ (“haar borsten zijn al lang door niemand gestreeld / het haar van deze vrouw valt met handenvol uit”), ‘Vloek’ (“ik heb echt geen bewondering / voor mensen die de winter doorkomen op een voorraad kool”), ‘Flirten’ (“ik wil zo graag, ah, op je schoot zitten, want ik wil zo graag, ah / flirten met een getrouwde man”). De gedreven zeggingswijze, de oprechtheid en af en toe een scheut humor maken dat Yins poëzie niet in louter provocerend cynisme of sensationeel effectbejag blijft steken. Er gaat een lucide helderheid van uit – zuurstofrijke lucht als bij de opklaring na een onweer. De bevrijdende overtuigingskracht van iemand die ook de ongemakkelijke waarheid durft te zeggen. Dat deze poëzie, die leest alsof ze oorspronkelijk in het Nederlands is geschreven, extra indringend overkomt, is te danken aan de prachtige vormgeving van dit boekwerk: groot formaat, tweekleurendruk met de tekst in het zwart, de titels en de Chinese paginanummers in het rood. Daarbij komen een stevige letter, een bladspiegel met gulle witruimte, een kaft en schutbladen die spelen met het in de oorspronkelijke cultuur vigerende geel en rood, westerse hoofdletters en Chinese karakters. Qua taal, inhoud en vormgeving is *Rozen en jeuk* culturele kruisbestuiving op haar best.

Erik de Smedt

LIED VAN DE JEUGD

Wang houdt van Yuli

Yuli houdt van Zhang

Zhang houdt misschien ook wel van Yuli

Yuli houdt misschien ook wel van Wang

Wang houdt al snel niet meer van Yuli

Yuli is 't zo gewend dat Wang van haar houdt

Zhang wordt eindelijk verliefd op Yuli

Als Yuli eindelijk met Liu trouwt

Zhangs collega's spreken hem nu aan met u

Wang wordt vijf jaar later doodgereden door een truck

Yuli baart in het vierde jaar haar derde kind

[uit: Yin Lichuan, *Rozen en jeuk*, vert. Annelous Stiggelbout]

Wanneer hij dit schrijven van een heel leven heeft voltooid. Vijf hedendaagse Chinese dichters (Gent, Poëziecentrum 2009, 77 p., € 17,50)

Yin Lichuan, *Rozen en jeuk*, vertaald door Annelous Stiggelbout (Gent, Zegwerk 2009, 48 p., € 45)